

Vår saksbehandler
Line Merete Lileng, llileng@mil.no
+4723096668, 0510 6668
FST/FVT

Vår dato 2012-05-07
Vår referanse 2009/039607-019/FORSVARET/ 155

Tidligere dato 2012-04-12
Tidligere referanse 2009/39607-009

Til
FST/P

Kopi til
FST/P/Incentiver

FORSVARSDEPARTEMENTET	
SAKNR: 09/02223-209	
18 MAI 2012	
ARKBET: 600-smp	
KASSERES 5 ÅR	
KASSERES 30 ÅR	
BEVARES	

Svar på høring - Forslag til endring av forskrift av 22. desember 2009 nr 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner

1 Bakgrunn

Forsvarets Veterantjeneste (FVT) har fått oversendt høringsnotat datert 30. mars 2012 fra Forsvarsdepartementet vedrørende "Forslag til endring av forskrift av 22. desember 2009 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner".

Den særskilte kompensasjonsordningen for psykiske belastningsskader som følge av tjeneste i internasjonale operasjoner trådte i kraft 1. januar 2010. Ordningen innebærer i dag en kompensasjon på maksimum 35 G til personer som har pådratt seg en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonale operasjoner og som har medført en varig ervervsmessig uførhet, jfr. § 3. I tolkningsnotat av 22. november 2010 uttalte Forsvarsdepartementet at da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter krav under de alminnelige erstatningsmessige grunnlag.

I St.prp. nr 1 (2011-2012) la regjeringen frem forslag om økning av maksimumserstatning under den særskilte kompensasjonsordningen til 65 G. Forslaget ble vedtatt av Stortinget 13. desember 2011. I vedtaket fremkommer det bl.a. at skadelidte kan få utbetalt 65 G ved 100 % ervervsmessig uførhet ved psykiske belastningsskader, dersom de samme beviskrav og bevistema som gjelder etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b er oppfylt. Videre fremkommer det at den opprinnelige kompensasjonsordningen med 35 G ved 100 % ervervsmessig uførhet videreføres med de lempeligere vilkår som gjelder i dag.

I det følgende kommer våre kommentarer til forslaget.

2 Drøfting

2.1 Beviskravene

Slik forslaget til endring av kompensasjonsordningen er fremlagt, legges det opp til en todelt kompensasjonsordning. Krav om kompensasjon på opp mot 35 G skal vurderes etter de lempeligere beviskrav som angitt i Forsvarsdepartementets tolkningsnotat. De som allerede er blitt innvilget kompensasjon etter denne bevisvurderingen, har krav på ytterligere kompensasjon på opp mot 65 G dersom de samme beviskrav og bevistema som gjelder etter

Postadresse
Postmottak
2617 Lillehammer

Besøksadresse
Glacisgata 1
0015 OSLO

Sivil telefon/telefaks
/

Militær telefon/telefaks
99/0500 3699

Epost/ Internett
forsvaret@mil.no
www.forsvaret.no

Vedlegg

Organisasjonsnummer
NO 986 105 174 MVA

forsvarspersonelloven § 12 b er oppfylt, jfr. forslag til ny § 4 a, 1. ledd. Dvs. at det stilles krav om alminnelig sannsynlighetsovervekt.

I forarbeidene til nye § 12 b i forsvarspersonelloven begrunner departementet behovet for å opprette en egen kompensasjonsordning for allerede pådratte psykiske belastningsskader. Departementet viser til et økende antall uoppgjorte erstatningssaker, og påpeker at det er meget viktig at disse finner sin løsning, jfr. Ot. prp. nr. 67 (2008/2009) s 48. Departementet viser også til at det har vært en rekke utfordringer ved håndteringen av disse eldre erstatningskravene, og påpeker at regelverket ikke har vært godt nok egnet til å håndtere kravene, noe som igjen har skapt et høyt konfliktnivå, jfr. høringsnotatet.

I tolkningsnotatet fra 2010 viser departementet til at de fleste kravene som fremsettes under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid og uttaler at beviskravene derfor skal praktiseres lempeligere. Disse hensynene vil slik FVT ser det fortsatt gjøre seg gjeldende for dem som vil sette frem krav om høyere kompensasjon etter de nye reglene. Muligheten for denne gruppen veteraner til å fremskaffe dokumentasjon vil fortsatt være svært begrenset. Departementets uttalelser i tolkningsnotatet må etter FVTs syn, ses i sammenheng med departementets ønske om å få til en løsning i disse sakene og få ned konfliktnivået. Dersom hensynene bak kompensasjonsordningen skal ivaretas, burde beviskravet under også de nye reglene praktiseres lempeligere enn det som følger av forsvarspersonelloven § 12 b.

2.2 Fri bevisbedømmelse

I høringsnotatet viser departementet til at prinsippet om fri bevisbedømmelse gjelder, men at nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal kartlegges, vil være særlig viktig ved bevisbedømmelsen. Videre fremhever departementet beskrivelser foretatt av fagfolk av eksempelvis akuttstypetokter og brosymptomer, som spesielt viktig.

Det er på det rene at kompensasjonsordningen skal dekke psykiske belastningsskader. Dette begrepet er ikke definert i selve forskriften. I proposisjonen s 27 uttaler departementet at psykiske belastningsskader ofte er et resultat av mer langvarig påvirkning, heller enn én eller flere enkelthendelser. Se også proposisjonen s 30 og pkt. 3.5.2, hvor departementet fremhever at det ikke er diagnosen i seg selv som berettiger erstatning men hvorvidt vilkårene for erstatning er oppfylt.

Når departementet i høringsnotatet fremhever nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal kartlegges, synes det som om departementet forutsetter at § 4a og retten til økt kompensasjon, kun skal gjelde for typiske PTSD-diagnoser. Ved psykiske belastningsskader, altså som resultat av en mer langvarig påvirkning, vil det ofte ikke foreligge skadenære nedtegnelser eller akuttstypetokter. Det vil heller ikke være slik at det er én særskilt begivenhet som er årsak til den psykiske belastningsskaden.

Gjennom departementets uttalelser i proposisjonen har det åpenbart ikke vært meningen å begrense kompensasjonsordningen til kun å omfatte PTSD eller psykiske skader som har sitt utslag i én konkret dokumenterbar hendelse. Det er derfor uheldig at departementet legger så stor vekt på skadenære opplysninger og stiller krav til at veteranene skal dokumentere akuttstypetokter. De veteranene som har en psykisk belastningsskade som har utviklet seg over tid, vil ha problemer nok med å oppfylle de strengere beviskravene dersom de ikke også skal måtte legge frem skadenær dokumentasjon på en lidelse som har kommet snikende over tid.

2.3 Tilgang til dokumentasjon

FVT mottar ofte henvendelser fra veteraner som opplever problemer med å skaffe til veie dokumentasjon for sine erstatningskrav. Det kan for eksempel dreie seg om manglende eller mangelfull dokumentasjon fra Forsvarets side på tjenesten, konkrete skadegjørende hendelser, hvordan forholdene var for de tjenestegjørende i det aktuelle operasjonsområdet eller medisinsk behandling. Andre ganger dreier det seg om veteraner der symptomer på en psykisk belastningsskade ikke viser seg før flere år etter tjenestegjøringen.

Det er i dag igangsatt et omfattende arbeid i Forsvaret for å bedre mulighetene for å skaffe til veie dokumentasjon fra Forsvarets side og sikre at fremtidige tjenester og hendelser blir

tilfresstillende dokumentert. I mellomtiden har FVT sett at veteraner kan lide rettstap fordi Forsvaret ikke er i stand til å bidra med dokumentasjon som burde være registrert og oppbevart av Forsvaret, eller fordi det dreier seg om psykiske seinskader som ikke kan knyttes opp mot konkrete traumatiserende hendelser. FVT har i enkeltsaker hvor det ikke har vært mulig for veteranen å fremskaffe dokumentasjon av den ene eller annen årsak, utarbeidet uttalelser som bekrefter tjenestegjøring, forholdene i operasjonsområdet osv. Disse uttalelsene har vært basert på vitneutsagn fra personell som har tjenestegjort sammen med veteranen og på generell dokumentasjon som Forsvaret sitter på om tjenesten og forholdene i operasjonsområdet. FVT mener at dette, sammen med en medisinsk vurdering av veteranens skader, bør være tilstrekkelig for å tilfredsstillende de beviskrav som stilles under kompensasjonsordningen, også for retten til å motta kompensasjon opp mot 65 G.

2.4 Saksbehandlingen av "gamle" krav

Det fremkommer i ny § 4a at mulighetene for å kreve ytterligere kompensasjon gjelder for dem som allerede er blitt innvilget kompensasjon etter § 4, dvs. etter dagens ordning. Departementet skriver i høringsnotatet at søknad om kompensasjon etter § 4a forutsetter en fullstendig ny vurdering basert på de endrede krav til bevis og bevistema.

De som har fått innvilget kompensasjon etter den gjeldende ordningen, har allerede gjennomgått en vurdering av sin skade og de hendelser som har medført den psykisk belastningsskaden. At disse nå må gjennom nye undersøkelser og på nytt dokumentere tjenesten og hendelser for å oppfylle de skjerpede beviskravene, vil for de fleste veteranene oppfattes som meget byrdefullt. Etter FVTs syn bør man unngå en situasjon der veteranene nå opplever å ikke bli trodd i saker der de bare for et par år siden ble ansett som berettiget til kompensasjon.

I mange av sakene der kompensasjon er innvilget, foreligger det allerede spesialisterklæringer der den medisinske årsakssammenheng er vurdert etter de alminnelige krav til årsakssammenheng. Dvs. at man fra medisinsk hold allerede har vurdert det som overveiende sannsynlig at det er årsakssammenheng mellom tjenesten, den psykiske belastningsskaden, og den etterfølgende uførheten. Det fremgår av høringsnotatet at SPK i slike tilfeller, skal vurdere om erklæringene tilfredsstillende mandatet eller om ny spesialisterklæring må innhentes. Av hensyn til veteranen håper FVT at disse sakene kan gis prioritet slik at saker der årsakssammenheng allerede er vurdert, lett kan finne sin løsning.

2.5 Saksbehandling av nye krav

Slik forslag til ny § 4a er formulert gjelder retten til ytterligere kompensasjon på opp mot 65 G, kun for de som allerede er blitt innvilget kompensasjon etter dagens regler. Departementet uttaler i høringsnotatet at det imidlertid ikke er noe i veien for at SPK behandler krav etter den nye ordningen selv om krav etter den opprinnelige ordningen ikke er vurdert. FVT forstår det slik at departementet med dette mener at veteraner som fremmer sine krav for første gang etter at de nye reglene trer i kraft, kan kreve kompensasjon direkte etter § 4a uten å måtte gå via § 4. I denne sammenheng vil FVT påpeke at muligheten til å få vurdert sin sak etter de lempeligere beviskravene fortsatt må gjelde selv om veteranen velger å sette frem krav etter § 4a. I saker der det er tvil om veteranen oppfylder beviskravene som stilles etter § 4a, bør SPK av eget initiativ vurdere kravet etter § 4 med de lempeligere beviskravene.

3 Konklusjon

Erstatning for psykiske belastningsskader vil i fremtiden være dekket under det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b. Etter at kompensasjonsordningen trådte i kraft, vil også psykiske belastningsskader tilbake i tid gi rett til erstatning. FVT mener at det er bra at kompensasjonsordningen nå justeres slik at kompensasjonens størrelse bedre gjenspeiler et reelt økonomisk tap, og samtidig bringes opp på nivå med de erstatningsordninger som gjelder for de tradisjonelle yrkesskadene.

Ordningen slik den skal praktiseres, med lempeligere beviskrav for krav opp til 35G og strengere beviskrav for krav opp til 65G, vil imidlertid ikke være særlig lett å forstå for de veteranene som skal omfattes av den. Dersom man ved innføringen av kompensasjonsordningen ønsker å etablere en ex gratia-ordning der hensynet til rimelighet, til rask saksbehandling av eldre saker og et redusert konfliktnivå er ivaretatt, er det etter FVTs syn tvil om man vil oppnå dette slik ordningen skal praktiseres.

Dersom departementets uttalelser om skadenære nedtegnelser av konkrete begivenheter og henvisningen til akutt symptomer, vil føre til at kun psykiske skader som følge av konkrete dokumenterbare traumatiserende opplevelser gir rett til økt kompensasjon, vil virkeområdet for § 4a innskrenkes vesentlig. Etter FVTs syn er heller ikke denne innskrenkningen særlig formålstjenelig.

Remi Andre Adolfsen
